

'hak-al'

1
FEBRUARI
1997
23e JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 514561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 0345 515393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.
Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 0345 531689.
Paul van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 0345 521953.

Klubbuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:0347 377638)
Cor Maurice (tel.:0345 520857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester, evenals
adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg, tel.: 0345 515393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap *f* 12,50 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap *f* 25,-- per jaar.

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 0345 514358.

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 0345 573354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 0345 516575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.

Vogelwerkgroep:

Stijn Brand, Bachlaan 13,
4102 BP Culemborg; tel.: 0345 516038.

Insektenwerkgroep:

Annette van Berkel, Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg; tel.: 0345 531689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Pastoriestraat 39
5241 TH Rosmalen; tel.: 073 5212903.

Werkgroep Wintervoeding Vogels:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Inleveren waarnemingen:

Stijn Brand, Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg; Arjan
Brenkman, Weidsteeg 177, 4102 AC Culemborg of de
speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jongere jeugdgroep:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 0347 377638.

Nestkasten-koördinatie:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Kampen, lezingen, dia-avonden en kursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 24,00 op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder:
Ellen Geleedst, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 0345 521953.

KONTAKT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingskonsulent:**

Stijn Brand, Bachlaan 13,
4102 BP Culemborg; tel.: 0345 516038.

Asielhouders:

't Klaphek, 3401 RZ IJsselstein;
Dhr. R. Weeters; tel.: 030 6063335

DIVERSE NATUURORGANISATIES:

Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:
tel.:026 4452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: tel.:0343 551558 (Werkhoven)
Vrieling : tel.:0343 561675 (Cothen)
Meldkamer : tel.:030 6924824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

A.J.A. Helmond, Boerenstraat 11,
Culemborg; tel.: 0345 477777.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 026 3515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9, 4105 HJ
Culemborg; tel.: 0345 514358.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 0345 573974.

Milieuwerkgroep Buren:

Goof den Hartogh, Kloosterlaan 15,
4111 LG Zoelmond; tel.: 0345 502061

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 0418 592411.

Vogelbescherming:

Driebergseweg 16 C, Zeist, tel.: 030 6937700;
winkel: 030 6937777; ledenservice: 030 6937744;
vogel-infolijn: 030 6937773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 026 4420944.

I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie:

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam,
tel.: 020 6228115.

I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie, afd. Tiel en omstreken:

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 2331328.

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten:

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 6559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 030 6937333.

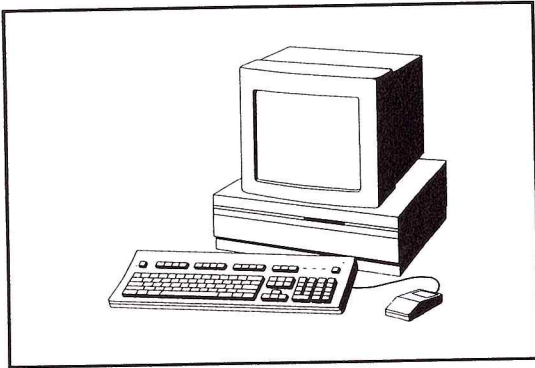
Wereld Natuur Fonds Nederland, regio West-Betuwe:

sekretariaatsadres:
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3,
4117 GR Erichem; (Pandawinkel), tel.: 0344 571637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel: 020 6236545 / 6231843.

Voorwoord van de redactie

Bij deze Hak-al treft u een tweetal konvo's aan over de laatste knotdag van het seizoen 1996/1997 op 22 februari aanstaande en de dia-avond over Schotland en de Pyreneeën op vrijdag 28 februari 1997.

Terug van weggeweest is ook de lijst met de vogelwaarnemingen, die u aantreft op de pagina's 8 en 9. Mede dankzij de strenge afgelopen winterperiode was er een groot aantal verschillende soorten eenden op de Lek aan te treffen.

De werkgroep Wintervoeding is in dezelfde periode bijzonder actief geweest om noodlijdende vogels te helpen.

Vanaf eind december 1996 tot en met medio januari 1997 is op vaste plaatsen in de stad en het buitengebied gevoerd. Deze activiteiten werden ondersteund met artikelen in diverse weekbladen.

De dijkverzwaring zal medio 1998 van start gaan rond onze Lekstad. Twee "groene" bestuursleden van het Polderdistrict Tieler- en Culemborgerwaarden, Goof den Hartogh en Harry van de Warenburg, berichten u over de laatste stand van zaken.

Dat er in een asiel vaak vreemde kostgangers verblijven, ziet u op pagina 16, waar op de presentielijst, naast "gewone" beesten, ook een aantal exotische schepselen afgedrukt staat.

Op maandag 10 februari jl. vond de Jaarvergadering plaats, waar o.a. het Jaarverslag 1996 gepresenteerd werd. Mocht u niet in de gelegenheid zijn geweest deze vergadering te bezoeken en u heeft interesse om dit verslag te ontvangen, bel dan even met Breun Jansen, tel.: 0345 514885.

De N.V.W.C.-telescoop is al meer dan één jaar zoek ...!!! Wie o wie heeft dit kostbare attribuut nog in z'n bezit of ergens liggen????? Gevonden? Bel dan even met de redactie.

Wij wensen u veel leesplezier toe!

Index:

pag. 4	- Van de leesplank, gelezen door Ruud Post
pag. 7	- Graspieper op zee
pag. 8	- Vogelwaarnemingen
pag. 10	- Jeugdtribune
pag. 12	- Oudere jeugd
pag. 14	- Berichten van de "groene" bestuursleden van het Polderdistrict
pag. 15	- Voor boven de 14!
pag. 16	- Asiel 't Klaphek; jaaropname 1996
pag. 17	- Ganzen kijken bij min tien
pag. 19	- 't Benne barre tijden
pag. 20	- Excursie- en activiteitenprogramma

De Vlinderstichting ontvangt regelmatig vragen of zij iets doen voor scholen. Deze stichting doet veel voor scholen en heeft in de afgelopen jaren uitgebreide lespakketten ontwikkeld. Doel van deze pakketten is om de kinderen enthousiast te maken voor de natuur. Aan de hand van de pakketten kunnen de kinderen begrijpen hoe vlinders leven, welke eisen zij stellen aan het landschap en wat hun bedreigingen zijn. Zo komen de kinderen erachter hoe de natuur werkt en kunnen zelf een bijdrage leveren aan natuurbehoud en -herstel. Ieder jaar wordt er door scholen stapels lesmateriaal gekocht. Datzelfde geldt ook voor het levende materiaal. In toptijden (van half april tot half juni) worden honderden pakketjes door de stichting verzonden. Op zichzelf is het kweken van vlinders niet het hoofddoel aldus de vlinderstichting maar werken met levend materiaal vinden kinderen boeiend en erg leuk. Ook is er de mogelijkheid zogenaamde spreekbeurtpakketten aan te vragen. Wanneer u hierover nog meer wilt weten kunt u informatie opvragen bij Vlinderstichting (0317-467345).

Uit; Vlinders, Kinderen zijn enthousiast voor vlinders, jaargang 11, nummer 3, augustus 1996.

De eikenprocessierups liefhebber van barre Elfstedentochten.

Vele Tour de France volgers hebben volop kennis genomen van een nieuwe plaagsoort, de eikenprocessierups. Sinds 1946 registreert het IBN-DLO het voorkomen van insektenplagen op bomen en struiken in Nederland. De gegevens van honderden waarnemers over het voorkomen van de dennescheerder, het lariksmotje of de bastaardsatijnvlinder worden in een computer opgeslagen. Hierdoor kan de relatie tussen het voorkomen van plagen en allerlei milieufactoren worden gevolgd. Zo blijkt dat het voorkomen van de eikenprocessierups niet van de laatste tijd te zijn. Deze rups is in de afgelopen zes jaar in Nederland gesigna-

In deze rubriek aandacht voor interessante artikelen en of uitgaven van diverse natuur verenigingen en instanties. Door omstandigheden werd het niet mogelijk in de laatste Hak-al een van de Leesplank te verzorgen zodat nu een extra pagina het leed wat moet verzachten. In deze van de leesplank onder andere aandacht voor het fenomeen dode egels. Er wordt veel beweert over de oorzaak van de vele verkeersslachtoffers. In deze van de Leesplank de werkelijke reden.

Je eigen vlinderboerderij.

leerd. De soort leeft normaliter in Midden- en Zuid-Europa. In 1991 veroverde het insect een groot deel van Noord-Brabant, het midden van Limburg en het Rijk van Nijmegen. Plaaginsekten zijn vaak hinderlijke gasten voor bosbouwers. Zij veroorzaken misvormingen van de bomen (kwaliteitsverlies) of verlagen de produktie (opbrengstenverlies). In extreme gevallen kunnen plaagsoorten zelfs de bomen doden. Een bezoek van de wilgenhoutrups of populierenglasvlinder betekend voor een boom zijn ondergang. Plagen treden in Nederland vooral op bij inheemse boomsoorten. Op eiken leven 66 verschillende plaaginsekten, op dennen 63. "Je zou kunnen zeggen dat troosteloze dennenakkers een opvallende insektenleven herbergt" aldus het artikel. Aan de hand van monitoringsgegevens is geconstateerd dat na een strenge winter de kans op plagen groot is. Er is een samenhang bemerkt tussen het uitkomen van de rupsen en het uitlopen van de knoppen van de bomen. Voor de mensen die vorige zomer last hadden van de eikenprocessierups slecht nieuws.

Uit; Boomblad, Registratie insektenplagen. Jaargang 8, nummer 8, oktober 1996.

Wie zaait zal ooit oogsten.

Twee jaar geleden werd een exemplaar van het melkvioltje ontdekt op het landgoed De Velhorst (Gelderland). Een plant die als uitgestorven geboekt stond. Natuurmonumenten ontwikkelde direct een plan om een deel van het gebied te ontbossen en de humus weg te halen om het violtje een kans te geven zich verder te verspreiden. Tot ieders grote verbazing bleken vorig voorjaar tienduizenden melkvioltjes te bloeien. Veertig of vijftig jaar oude zaadjes waren door de verbeterde omstandigheden ontkiemd. Uit; Natuurbehoud,

Terugkeer van het melkvioltje. Jaargang 27, nummer 4, november 1996.

De Wieden, zo lek als een mandje.

De Wieden is met 5.500 hectare water, rietlanden, moeras en veenweidegebieden het grootste terrein van Natuurmonumenten. Het oefent een enorme aantrekkingskracht uit op onder meer purperreiger, grote karekiet, zwarte stern, maar ook grote vuurvliinder en sinds kort de kemphaan. Het is bijna niet te geloven maar De Wieden loopt langzaam maar zeker leeg. Het komt ten eerste doordat het gebied hoger ligt dan de omringende (landbouw)gebieden. Het bekende verhaal: door het pompen wordt het water peil laag gehouden om de winstgevendheid van de landbouw hoog te houden. Er is voldoende water in de omtrek dus dat is het probleem niet. Het probleem wordt gevormd door het water wat er ter compensatie wordt ingelaten. Het is voedselrijk maar ook vervuild. Ten tweede vormt het isolement een probleem. Het lijkt een groot gebied maar het is toch niet meer dan een bloempot vol natuur; aldus de schrijver. Een toekomstige "natte as door het noorden van Nederland" wordt als een oplossing gezien. Van de Oude Venen en de Rotte Meente in Friesland, via de Weerribben en De Wieden naar het Staphorsterveld en verder. Zodra de laatste boer van de 40 of 50 boeren in de polder is uitgekocht, worden de pompen stilgezet. Verwacht wordt dat vooral de otter straks zal profiteren van de verbanden tussen de grote natte gebieden.

Uit; Natuurbehoud, Help De Wieden lopen leeg. Jaargang 27, nummer 4, november 1996.

Weg van de snelweg.

Meer wegen voor betere bereikbaarheid en voor economische ontwikkeling vindt Arie Bleijenberg maar onzin. De files los je niet op door meer wegen te bouwen door te roepen dat de bereikbaarheid in Nederland slecht is. De bereikbaarheid is goed zegt Bleijenberg wanneer er maar geen files zijn. Dus gaat het niet om wegen maar om oplossen van de files. Nieuwe wegen leiden tot nieuw verkeer vindt Bleijenberg. Kijk maar naar de nieuwe brug bij Vianen. Het heeft geleid tot 43 procent meer autoverkeer in de spits. Allemaal mensen die vóór de nieuwe brug kozen voor bus, trein of mensen die op een andere tijdstip reisden. Bleijenberg zelf ziet *doorstroomheffing* als een oplossing. "Op drukke tijden en plaatsen moet flink worden betaald voor het gebruik van de weg, zodat files achterwege blijven. Het leidt tot minder autoverkeer, minder kosten voor files en tot minder kosten voor wegeaanleg". Bleijenberg gaat niet in op de vraag waarom de mensen zo massaal de auto pakken. Tevens wil hij de relatie niet leggen tussen woonwerkverkeer en de bevolkingsgroei. En door alleen te kraaien dat doorstroomheffing een oplossing is (eigen-

lijk niet meer dan rekeningrijden) wordt in het artikel niet verder onderbouwt. De moeilijkheid bij rekeningrijden is tot heden nog steeds hoe regel je de wijze van de afrekening. Bleijenberg is nog niet op het idee gekomen dat Nederland overwegend overdag van zijn wegennet gebruik maakt. 's-Avonds is het rustig. Het zou eerder logischer zijn om een pleidooi te houden voor variabele werktijden en meer thuis werken.

Uit; Natuur en Milieu, De mythologie van nieuwe wegen. november 1996.

Egels, verliezen de race met auto's.

Hoe komt het dat er zoveel egels worden doodgeregend?. Natuurlijk door het drukke autoverkeer. Maar er zijn meer dieren die oversteken en die worden minder massaal dood op de weg teruggevonden. Zoekt de egel zijn voedsel op de weg of zijn er gewoon veel egels. De egel is een nachtdier. Zijn nachtelijke activiteiten bestaan 72% uit voedselzoeken, 21% aan onderlinge contacten, 5% aan verkenningen de rest uit migratie (0,5%) en nestmaken (1,3%). De overige 0,2% wordt niet verklaart, mogelijk wordt het besteed aan uitslapen? Van egels is het bekend dat ze zich oprollen. Dit gedrag wordt vaak gezien als een oorzaak. De egel rolt zich op als een bal bij acuut gevaar zoals aanraking, een hard geluid of iets dergelijks. Dit kan soms wel een half uur duren, maar ook weleens slechts enkele seconden. Toch zijn er weinig eigen waarnemingen bekend tussen ontmoetingen van egels en auto's. Wanneer dit wel het geval is reageert de egel door weg te lopen van het gevaar. Er komt geen enkel geval voor van oprollen. Op een of ander manier weten de egels dat een weg gevaarlijk is. Als enige onderzoeker heeft Bontadina (1991) zich op systematische wijze bezig gehouden met overstekende egels door 14 beesten te voorzien van zenders. Slechts vijf egels werden verkeersslachtoffer. Uit onderzoek blijkt dat de egels de straten als mogelijke bron van gevaar zien. Dit werd duidelijk uit de snelheid waarmee en de hoek waaronder ze de staten overstaken. Hoe breder de straat, des te sneller werd er gelopen. Bontadina ontdekte dat de egel een voorkeur heeft om recht over te steken (65%) in plaats van schuin (27,3%) en heel schuin (7,7%). Tevens ontdekte hij hoe breder de weg, hoe vaker er loodrecht werd overgestoken. Opvallend is dat de egels blijkbaar geen rekening houden met de autodrukke. Egels steken drukke straten niet sneller of vaker loodrecht over dan rustige. In het algemeen vormt de straat een gevarenzone samen met het ontbreken van dekking. Op de weg verblijven de egels door hun aangepaste gedrag minder lang in de gevarenzone dan als bijvoorbeeld kale grasvlakten, waar ze niet harder lopen dan normaal. Het idee dat egels op de weg voedsel zoeken wordt voor het eerst onder

woorden gebracht door Poduschka (1971). De egels zien de weg als een soort gedekte tafel. Overdag slaat de weg de warmte op en geeft die 's avonds slechts langzaam af. Daardoor is het niet alleen voor de warmteminnende egels een aangename verblijfplaats maar ook voor de insecten, de hoofdbuit van deze borstel op pootjes. Maar ook na een hevige regenval kruipen er regenwormen over de weg waar de egels ook op afkomen. Zingg (1993) heeft een ander verklaring. De egels gebruiken het asfalt om zich domweg sneller in een gebied te kunnen verplaatsen. Het loopt namelijk lekker gemakkelijk en snel: (33%) van alle loopactiviteit vond plaats in het onderzoek gebied van Zingg. Het onderzoekgebied bestond 25,7% van het oppervlakte uit straten en trottoirs. Het blijkt zeker niet zo te zijn dat egels in het algemeen de wegen opzoeken om te foerageren. Dit kan dus niet de verklaring zijn voor het grote aantal verkeersslachtoffers onder de egels. De verklaring die we moeten zoeken kan zijn dat in de regel de egel opletend is maar zijn zintuigen (ogen) en hun snelheid niet opgewassen zijn tegen de

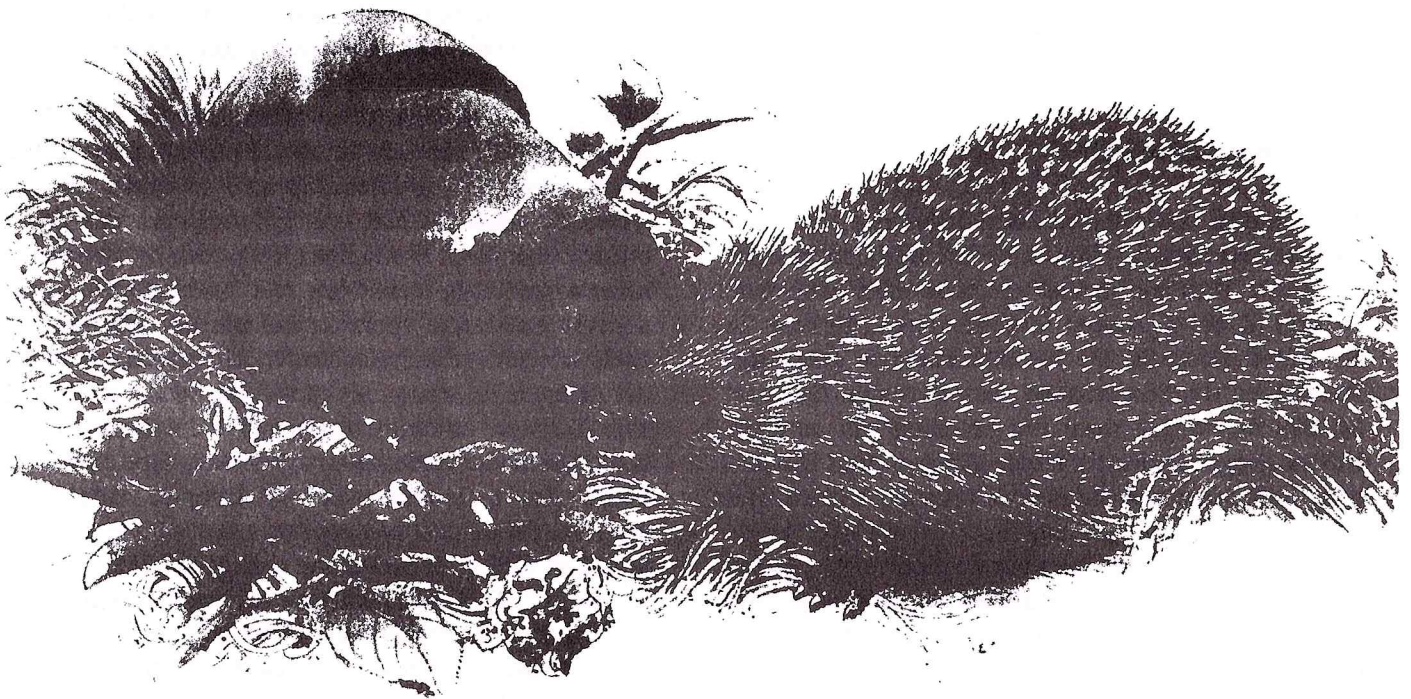
snelheid en intensiteit van het autoverkeer. Het is dus een fabeltje, dat egels doodgereden worden omdat ze zich oprollen bij benadering van een auto en dat egels de weg opzoeken om voedsel te zoeken, aldus Jaap Mulder, de schrijver van het artikel.

Uit: Argus, jaargang 21, nummer 2, juli 1996.

Van haver tot ...

Elders in van de leesplank is te lezen dat na veertig of vijftig jaar zaden van het melkviooltje alsnog zijn uitgekomen. In Oostenrijk wordt de kroon gespannen door bijna 200 jaar oude haverzaden tot ontkiemen te brengen. De hoge leeftijd van de zaden is door Oostenrijkse en Duitse onderzoekers bevestigd en stammen uit 1809. Bij een afbraak van een oude boerderij in 1970 zijn ze gevonden.

Uit: Nieuw Wildernis, jaargang 2, najaar 1996.

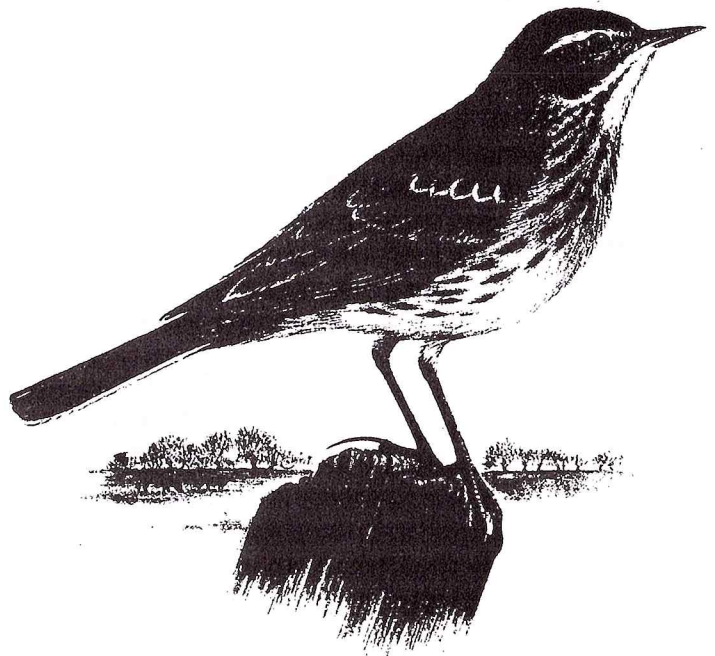

Graspieper op zee

Het is 24 september 1996. Ik dobber samen met drie vrienden zo'n 20 mijl ten noorden van Terschelling op de Noordzee en de zeilen doen hun best om ons schip nog wat vooruit te duwen. De terugreis vanuit Noorwegen zit er bijna op, alhoewel, als het niet harder gaat waaien kan het nog wel even duren voor we op Terschelling zijn. Dat het september is, is zelfs op de Noordzee aan het vogelleven te merken. De trek is volop aan de gang. Zo heb ik al een aantal Boerenzwaluwen naar het zuiden zien vliegen en trok er rakelings over de golven van het Skagerrak een lange sliert Grauwe ganzen naar het zuiden, worstelend met de pittige wind. Af en toe krijgen we aan boord bezoek van uitgeputte zangvogeltjes. Goudhaantjes, Graspiepers, een Roodborstje, een Fitis en een vrouwtje Gekraagde roodstaart landen gedurende de reis vermoeid op ons voortzeilend schip. Als ze merken dat er voor hen geen eten te halen is vliegen ze na enige tijd weer verder.

Als ik om ongeveer 15.30 uur uit mijn bed kom om mijn wacht te gaan lopen, blijkt er een Graspieper aan boord te zijn. Suf en vermoeid doet hij een poging om op krachten te komen, een beetje verscholen onder de zeilbroeken, die buiten hangen te luchten. Na enige tijd begint hij wat rond te speuren naar eten, maar hij merkt dat er voor hem niks te halen valt. Na ongeveer een half uur vertrekt hij weer. Maar niet voor lang blijkt. Nog geen twee minuten later komt hij weer aanzwoegen en wil achterop het schip landen. Hij haalt het net niet en ploft in zee. Daar drijft 'ie dan! Ons hart breekt, maar gezien de aard en de omvang van de ramp besluiten we geen MAYDAY uit te zenden.

Een goed besluit zo blijkt even later, want onze vriend komt, nat en wel, aanfladderen en landt met enige moeite weer aan boord. Hij laat zich wat opdrogen en wordt na verloop van tijd wat fitter en steeds vrijmoediger. Uitgebreid neemt hij een kijkje in het hele schip, waarbij zelfs onze bedden en de boekenkast niet worden overgeslagen. Ik vraag me af of ik iets te eten voor hem kan versieren, maar ik realiseer me dat dat voor een insecteneter vrijwel ondoenlijk is. Plotseling herinner ik mij dat er nog ergens een vlieg, die als verstekeling uit Noorwegen mee terug zeilt, aan boord moet zitten. Daar de aaibaarheidsfactor van een vlieg aanzienlijk lager is dan van een Graspieper is de beslissing snel genomen. Ik besluit hem te vangen en aan onze vriend aan te bieden. Vangen lukt natuurlijk niet dus wordt het platslaan. Dat lukt wel en de pieper blijkt het maal enorm te waarderen. Hij fleurt er zowaar wat van op en scharrelt weer overal rond, waarbij onze armen, benen en hoofd niet worden overgeslagen. Elk hoekje en gaatje van het schip, zowel binnen als buiten wordt aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen. Wij vangen nog een tweede vlieg, die zomaar komt aanwaaien, en die eet de Graspieper zo uit mijn hand. Toch vindt 'ie verder niks van zijn gading en hij vertrekt weer.

Op het moment dat we hem bijna uit het oog verliezen is het net of hij zich bedenkt. Terwijl wij kalmpjes voortzeilen, vliegt hij met een grote boog terug en wil weer op het schip landen. Hij is echter te verzwakt om het te halen, en ongeveer twee meter achter de boot ploft hij in zee. Ons hart breekt weer. De Graspieper worstelt wat, en slaagt erin weer op te vliegen. Weer komt hij achter het schip aan, weer haalt hij het net niet en weer ploft hij in zee. De overlevingsdrang is zo groot, dat hij zich weer van het wateroppervlak weet los te worstelen, waarna hij opnieuw de achtervolging inzet. Maar ook nu haalt hij het net niet en drijft hij een paar meter achter de boot opnieuw in de zee. Dit herhaalt zich nog een keer of drie, maar de perioden dat het beestje zich laat drijven worden steeds langer. Totdat hij niet meer de kracht vindt

om nog eens op te vliegen en hij uiteindelijk als een klein dobberend stipje uit ons oog verdwijnt. Met zinnnetjes als "de zee geeft en de zee neemt" en "ja, zo is de natuur" proberen we in gedachten het leed te bagatelliseren terwijl we het stipje zwijgend nastaren. Het lukt niet erg.

Een uurtje later vliegen er weer een paar Graspiepers langs. Zou het misschien?

Gerben Mensink

Vogelwaarnemingen

Zo, eindelijk na een lange tijd van weg geweest weer een vogelwaarnemingenrubriek. Hierin staan de vogelwaarnemingen vanaf ongeveer half oktober beschreven. Een strenge winter als deze, zo niet nog strenger als de vorige levert natuurlijk een hoop overwinterende vogels langs de grote rivieren op aangezien belangrijke overwinteringsplaatsen als het IJssel- en Markermeer zijn dichtgevroren.

Vogels waren dan ook vooral te vinden langs de gehele Lek en de afgraving de Redichemse Waard.

Soort	Aantal	Plek	Datum	Waarnemer
Dodaars	1	Afgraving	8 jan. 1997	RP
Rietgans	1	Afgraving	8 jan. 1997	RP
Grote Zaagbek	1	Einde Weidsteeg	15 dec. 1996	A+AM.R
	6	Afgraving	8 jan. 1997	RP
	2	Spoorbrug	12 jan. 1997	JA
	78!!!	Afgraving	14 jan. 1997	AM.R
Nonnetje	4	Afgraving	24 dec. 1996	AM.R
	1	Afgraving	8 jan. 1997	RP
	1	Weidsteeg	8 jan. 1997	RP
Toppereend	1	Afgraving	29 dec. 1996	GM
Wintertaling	9	Lek	15 dec. 1996	AM.R
Brilduiker	2	Afgraving	24 nov. 1996	AM.R
	11	Afgraving	8 jan. 1997	RP
	1	Weidsteeg	8 jan. 1997	RP
	5	Afgraving	14 jan. 1997	AM.R
Goudplevier	8	Telpost	12 okt. 1996	Trektellers
Bokje	1	Achterweg	2 jan. 1997	RP
Rode Wouw	1	Kamperfoelie	14 okt. 1996	JA
Blauwe Reiger	12!	Achterweg	1 jan. 1997	RP
Bosuil	3	Plantage	7 dec. 1996	AM.R

Soort	Aantal	Plek	Datum	Waarnemer
Groene Specht	1	Prov. Weg	24 nov. 1996	KV, RP
Ortolaan !!!	1	Kamperfoelie	14 okt. 1996	JA
Grote Gele Kwikstaart	1	Telpost	19 okt. 1996	Trektellers
Barmsijs	9	?	15 nov. 1996	AvB
	20 !!	Lindeboom	6 jan. 1997	J+T K
	8	Linnaeuslaan	8 jan. 1997	RP

Deze rubriek kon uiteraard niet tot stand komen zonder alle waarnemers die de moeite hebben genomen hun mooie waarnemingen door te geven. De waarnemers waren:

RP = Ruud Post
 KV = Kars Veling
 AM.R = Anne Martine Reesink
 AR = Arjan Reesink
 J+T K = Johan en Thijs Kruif
 AvB = Annette van Berkel
 JA = Jouke Altenburg
 GM = Gerben Mensink

Groene Specht

JEUGDRUBRIEK

*Hallo
jeugdleden....*

Wie veel van de natuur wilt weten praat en leest er zoveel mogelijk over. Praten en schrijven vinden wij heel gewoon. We denken er zelfs niet bij na. Wie wel denkt doet dat in woorden. Taal is dus heel belangrijk. Je kunt je nauwelijks voorstellen dat die taal er eens niet was.

Vroeger toen schrijven en lezen nog niet gewoon was, maakte men met gebaren en signalen boodschappen. Denk maar eens aan een indiaan, we hebben allemaal vast weleens een indianenboek gelezen. Daarin werd een dringende boodschap voor de stam verderop overgeseind met rooksignalen. Een vuur brandde altijd om te koken, te warmen of wilde dieren op een afstand te houden, hield je een lap of een deken boven het vuur dan kwam er een rookwolk boven het vuur. Trok je de lap weer weg dan steeg die rookwolk op, door snel of langzaam wegtrekken van de lap kreeg je verschillende soorten rookwolken. Door afspraken met elkaar te maken wat de verschillende wolkjes betekenden kon zo snel een boodschap worden overgebracht, zo van een hele grote wolk betekent gevaar, twee kleine wolkjes kom hierheen. Zo kon men snel met elkaar praten.

Indianen hadden ook veren waar ze wat mee duidelijk maakten, zoals een verentooi. Wie een vijand gedood had mocht een veer dwars in zijn haar steken, was de vijand alleen gewond dan moest de veer omhoog steken.

Ook nu, nu we heel veel schrijven, even de telefoon of de bus pakken wordt er nog met gebaren of beelden gewerkt. Denk maar eens aan verkeersborden, de vorm en de afbeelding erop vertellen je wat de boodschap inhoudt. Op zee gebruiken ze vlaggen, om te laten zien waar het schip vandaan komt. Ze hebben van heel veel landen vlaggen aan boord, want ook in het land waar je aan wal komt te liggen hang je de vlag van dat land op. Met deze vlaggen kunnen zeelieden ook seinen in geval van nood.

Molenaars gebruiken de wieken van de molen om een boodschap over te brengen, de bovenste wiek net voorbij het hoogste punt betekende een sterfgeval, er net voor vreugde.

Vuurtorens seinen met licht, zo kunnen mensen met elkaar praten. In de dierenwereld wordt ook gesproken, vaak niet te verstaan voor mensen, maar wel te raden door wat je zien kunt.

Als straks de koolmezen allemaal weer zijn waar ze de zomer willen doorbrengen, dan is een van de eerste dingen die pa Koolmees doet, een nest opzoeken. De koolmees is al zo gewend in een nestkast te broeden, dat hij daar het eerst op afgaat.

Heeft hij een geschikte kast gevonden, vaak dezelfde van het vorige jaar, dan gaat hij stukjes hout wegpikken in het vlieggat, alsof hij wil zeggen, blijf hier af, dit is mijn huis.

Merels weten hoe ze het snelst een lekkere worm te pakken kunnen krijgen: ze zeggen niets, maar stampen op de grond. De worm denkt dat het regent en komt even kijken, niks regen maar wel een merel, die razendsnel toehapt.

Wie een hond heeft, zal merken dat ook een hond zonder praten wat duidelijk kan maken. Een hond gaat voor een deur staan als hij eruit wil, brengt je schoenen of zijn riem naar binnen, of gaat voor zijn lege voerbak zitten.

Zelfs planten en bomen kunnen je wat vertellen zonder geluid. Een kale boom zegt je dat het winter is, een boom die zijn bladeren laat vallen vertelt je dat het herfst wordt.

Kijk maar eens om je heen naar meer voorbeelden. Kijk zeker eens in de spiegel wat jouw gezicht vertelt aan jezelf en aan anderen.

De eerste Tjiftjaf.

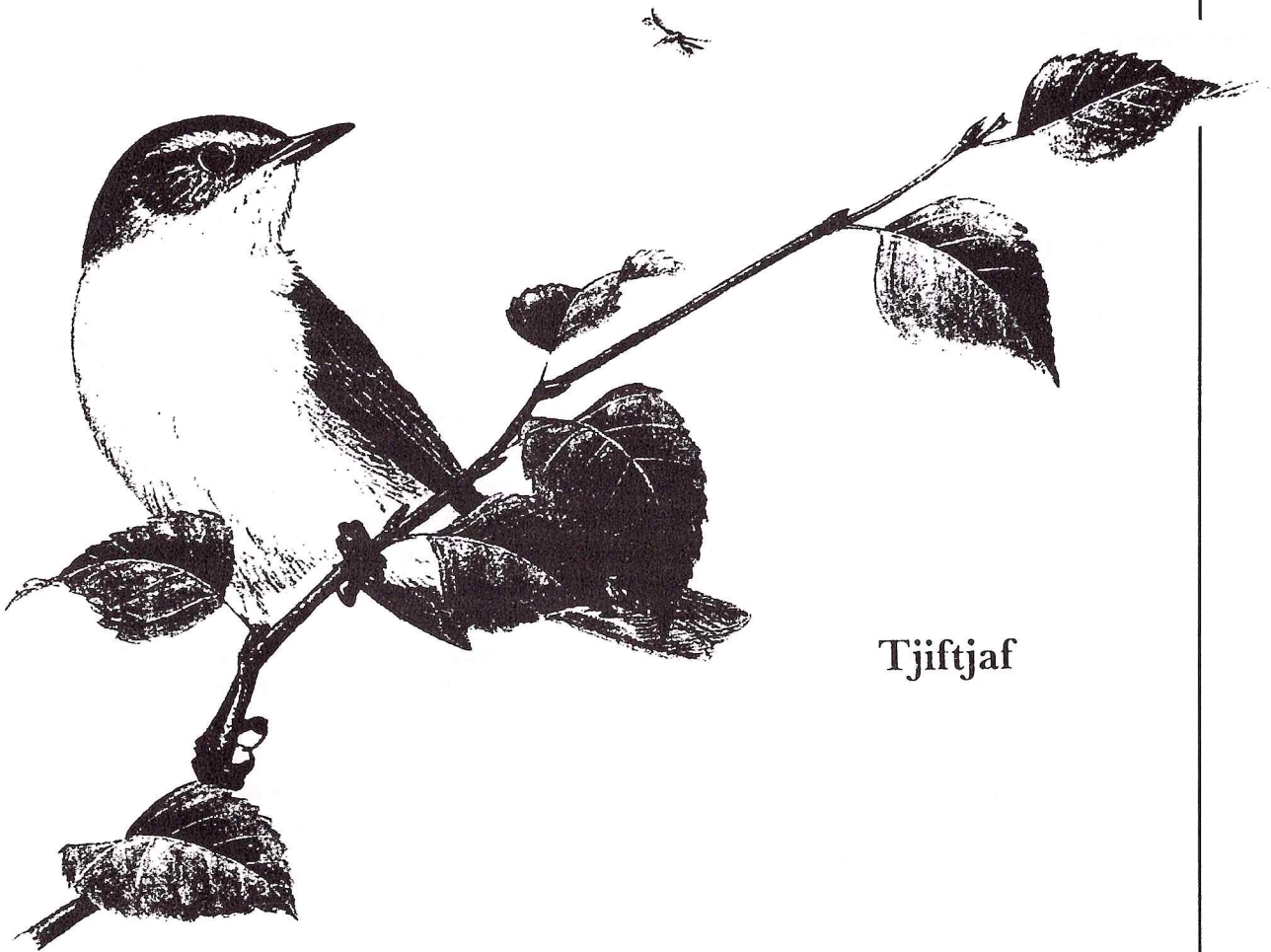
Elk jaar kijken vogelaars uit naar de eerste melding van de tjiftjaf. Dit kleine vogeltje

komt in veel tuinen voor. Hij roept zijn eigen naam en is zo makkelijk te herkennen. Wil je precies weten hoe hij eruit ziet, kijk dan in een vogelgids.

Als je de tjiftjaf ziet, schrijf dan even op: waar, wanneer (datum), en tijd. Breng dat mee naar een van de clubavonden of stuur het op.

Wil je wat weten, ergens over praten of zomaar wat kwijt, bel, fax of schrijf naar:

Gerrie Monfils, de Limiet 5, 4131 NR Vianen, fax/tel 0347 377638.

Tjiftjaf

Oudere jeugd

Vogelkennis.

Op een van de oudere jeugdavonden zijn we door Paul van Veen via veel vragen aan de tand gevoeld over onze kennis van vogels, voornamelijk roof/stootvogels. Bij veel vragen hoefden we niet na te denken, anderen leverden toch wel wat vraagtekens op. Om alles nog eens op een rijtje te krijgen heb ik er wat vogelboeken bij gepakt.

Vogels kunnen verdeeld worden in Loopvogels, Zwemvogels en Vliegvogels.

Loopvogels hebben onontwikkelde vleugels en goed ontwikkelde poten. Ze leven in pampa's, steppen en savannen. Kunnen hard lopen en leven van zaden en insecten. Enkele voorbeelden zijn struisvogel, nandoe en emoe.

Zwemvogels zijn aangepast aan het water. Ze kunnen niet (meer) vliegen, omdat ze hun vleugels gebruiken om te zwemmen. Ze leven alleen in het zuidpoolgebied. Enkele voorbeelden zijn konings- en keizerspinguin.

Vliegvogels zijn bijzonder talrijk en kunnen onderverdeeld worden in orden, families en soorten.

Er zijn ongeveer 9000 soorten vogels in de wereld, waarvan er zo'n 435 in Nederland gezien zijn. Dit zijn niet allemaal vogels die hier altijd zijn. Nederlandse vogels zijn alle vogelsoorten die in Nederland in het wild voorkomen of enige tijd in Nederland doorgebracht hebben.

Om enige lijn te krijgen zijn er categorieën gemaakt:

- **jaarovogels:** vogels, die als soort in Nederland broeden en overwinteren, maar als individuen al dan niet in het winterhalfjaar geheel of gedeeltelijk wegtrekken en dan geheel of gedeeltelijk worden vervangen door noordelijker soortgenoten als zanglijster, spreeuw, wilde eend en blauwe reiger.
- **zomervogels:** vogels, die regelmatig in Nederland broeden, maar daarna vrijwel geheel wegtrekken en ook als soort in het winterhalfjaar niet of zelden voorkomen. Voorbeeld: wielewaal, fitis, boerenzwaluw, grutto en koekoek.
- **jaargasten:** vogels, die niet of slechts incidenteel in Nederland broeden, maar daar als soort gedurende het gehele jaar voorkomen. Voorbeeld: zwarte zee-eend en bonte strandloper.
- **wintergasten:** vogels, die regelmatig als soort in Nederland overwinteren. Voorbeeld: bonte kraai, keep, rietgans, zaagbekken en koperwiek.
- **doortrekkers:** vogels, die regelmatig in Nederland doortrekken, maar in de echte wintermaanden niet worden aangetroffen. Voorbeeld: kraanvogel, bosruiter en beflijster.
- **onregelmatige gasten:** vogels, die in onze eeuw meer dan 20 maal in Nederland zijn waargenomen, maar in de laatste 10 jaar niet ieder jaar gezien zijn. Voorbeeld: zwarte ibis, grote trap en notekraaker.
- **dwaalgasten:** vogels die incidenteel en sporadisch in Nederland voorkomen en waarvoor Nederland buiten hun normale gebied ligt. Ze mogen niet meer dan 20 keer waargenomen zijn alsmede vogels die deze eeuw niet meer zijn waargenomen.

In aantallen omgezet:

jaarvogels 114, zomervogels 50 samen (regelmatige broedvogels)	164
jaargasten 27, wintergasten 41, doortrekkers 45, samen (regelmatige gasten)	113
onregelmatige gasten 28, dwaalgasten 19e eeuw 3, dwaalgasten deze eeuw 127, samen (onregelmatige soorten)	158

Totaal	435

Het hoogst aantal wat door een persoon in Nederland gezien is, is 403.

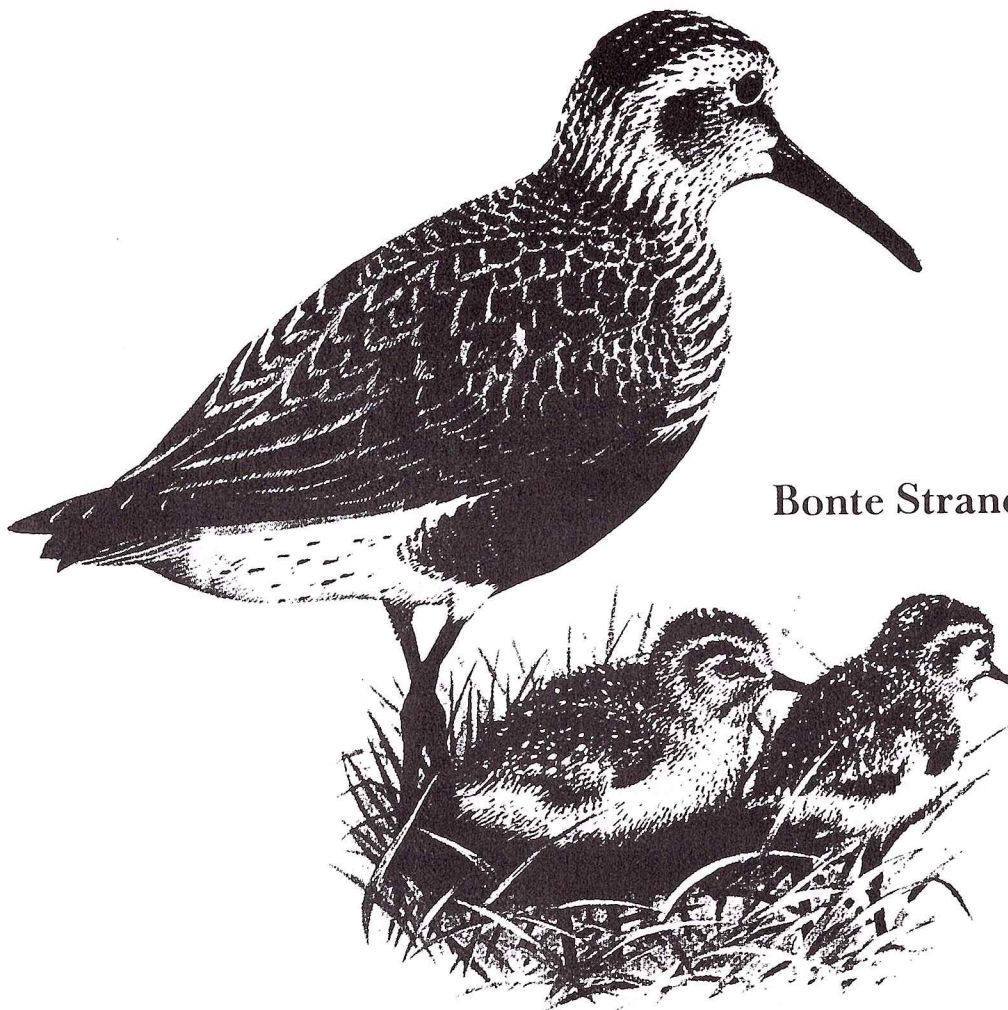
Wil je ook weten hoeveel vogels je zelf ziet, begin dan nu met alle vogels te noteren, dus vanaf de huismus. Er moet bijstaan waar, wanneer, wat deed de vogel en hij moet ook door anderen waargenomen zijn en erkend zijn.

Voor de mus zal het geen probleem zijn als je de enige bent die hem in jullie tuin ziet, maar voor de bijzondere soorten moet je als het ware een getuige hebben.

Handig is in dat geval een goede foto, waarop de vogel helemaal en duidelijk te zien is. Of je belt even met wat gevorderde vogelaars om ook even te kijken. Zonder getuige kan immers niet met zekerheid gezegd worden dat je hem gezien hebt, je kunt het wel ergens gehoord of gelezen hebben.

Wil je nog wat weten, even bijpraten of materiaal nodig voor een 'scriptie' bel of schrijf naar

Gerrie Monfils, de Limiet 5, 4131 NR Vianen,
tel/fax 0347 377638.

Bonte Strandloper

Berichten van de groene bestuursleden van het Polderdistrict

Misschien herinneren jullie je dat er eind '95 verkiezingen gehouden zijn voor een nieuw bestuur van het polderdistrict Tieler- en Culemborgerwaarden. Wij (Harry van de Warenburg en Goof den Hartogh) hadden ons toen kandidaat gesteld en zijn ook gekozen vooral dankzij de steun uit de hoek van de natuurbescherming.

We zitten nu dus ruim een jaar in het vernieuwde bestuur. Het leek ons goed in de HAK-Al eens iets te vertellen over hoe de polder omgaat met natuur- en landschapswaarden bij de uitvoering van haar werkzaamheden. Harry en ik letten daar uiteraard specifiek op. Behoud van natuur en landschap speelt in de eerste plaats heel sterk bij de plannen voor de dijkverbetering. In '96 zijn voor de dijk langs de Waal die plannen voor een belangrijk deel afgerond. In dit artikel willen we daarom vooral daar bij stilstaan.

Verbetering Waaldijk

De opstelling van de verbeteringsplannen heeft heel wat moeite gekost. Met name omdat bij de eerste opzet vóór 1990 te weinig rekening werd gehouden met natuur, landschap en cultuurhistorische waarden. Vooral de dijk tussen Tiel en Waardenburg vroeg om een heel zorgvuldige planuitvoering omdat die waarden daar heel hoog zijn. In de uiterwaarden aan de voet van de dijk moest men rekening houden met allerlei plasjes en moerasjes met waardevolle vegetaties en bij Neerijnen ook met een oude rivierstrang aan de voet van de dijk in de uiterwaard. Precies aan de andere kant van de dijk bij dat dorp was een heel belangrijk te sparen element het waardevolle rivierbos. Verder moest men zoveel mogelijk de vrij veel voorkomende bebouwing dicht tegen de dijk sparen. Gelukkig is in 1993 door de commissie Boertien gezegd dat de waterschappen bij de dijkverbetering meer natuur, landschap, en waardevolle bebouwing moesten sparen. De plannen voor de Waaldijk zijn toen daarop opnieuw getoetst en aangepast. Een belangrijk gevolg hiervan is dat ook de toepassing van nieuwe technieken goed van de grond is gekomen. Die kosten wel veel meer maar zijn soms zeker de moeite waard. De situatie bij Neerijnen is daarvan, ook landelijk gezien, een schoolvoorbeeld en daar zijn diverse van de nieuwste technieken toegepast.

Door het hoge water van 2 jaar geleden dat jullie zeker nog niet vergeten zullen zijn is de planuitvoering sterk versneld.

De verbetering van de Waaldijk is volgens het in '95 opgestelde zeer snelle tijdschema uitgevoerd en we kunnen nu spreken van een voldoende veilige situatie ook bij hoog water op de Waal. We hoeven dus niet bang te zijn voor een overstroming, iets waar ook natuur en landschap veel schade zouden lijden.

Onlangs hebben we als algemeen bestuur van de polder de verbeterde Waaldijk bekeken. En ik moet zeggen: het is nog altijd een prachtig stuk rivierengebied. Ik kende het weliswaar niet zo goed van voor de

verbetering en heb mij nog niet zo verdiept in de detailoplossingen, maar volgens mij kun je wel spreken van een succesvol gebeuren ook voor natuur en landschap. Vooral de oplossingen bij Neerijnen laten zien dat er heel veel aan is gedaan om tot goede oplossingen te komen. Verder zijn in sommige delen van de uiterwaarden ook vrij omvangrijke natuurinrichtingsplannen uitgevoerd. Daar is dus sprake van een duidelijke vooruitgang voor de natuur. De Milieugroep Geldermalsen heeft het polderbestuur in een brief ook zijn waardering uitgesproken over de wijze waarop de dijkverbetering is uitgevoerd. En dat is toch wel iets heel nieuws in dijkverbeteringsland!

Binnen de Milieuwerkgroep Buren (MWB) hebben we afgesproken een keer de dijk langs te gaan om te bekijken hoe het er nu uitziet. Misschien zijn er onder jullie ook die mee willen en bij deze zijn jullie daarvoor uitgenodigd. Graag even een telefoontje als je mee wilt: 0345-502061.

Overige zaken

In 1996 is verder als belangrijk onderwerp voor natuur en landschap het peilbesluit voor de Tielerwaard-west aan de orde geweest. In een dergelijk besluit geeft de polder aan welke waterpeilen gehandhaafd zullen gaan worden in de watergangen. Dat is natuurlijk in de eerste plaats van belang voor de watervegetaties en de daarmee verbonden fauna. Maar de waterpeilen bepalen ook in belangrijke mate de grondwaterstanden en dus de terrestrische natuur. Daarom is het zaak ervoor te zorgen dat de peilbesluiten goed worden afgestemd op de natuurwaarden.

Voor de peilopstelling is overleg gepleegd met de beheerders van de aanwezige natuurterreinen en naar aanleiding daarvan zijn de peilen bepaald. Verder is opvallend dat de peilen in een aantal landbouwgebieden met ca een decimeter zullen worden verhoogd. Dat is gunstig voor de weidevogels en de waterdiepte in de sloten. Tot voor enkele jaren werden de peilen alleen maar verlaagd!

Van groot belang voor onze omgeving is de start van

de opstelling van het plan voor verbetering van de Lekdijk vorig jaar. Maar daar zal Jaap Wildschut van de MWB jullie in een apart artikel nog het nodige over vertellen.

Tenslotte willen Harry en ik op korte termijn binnen het bestuur een aantal andere zaken aan de orde stellen en er zo-nodig initiatiefvoorstellen voor gaan doen. We denken in de eerste plaats aan: natuurvriendelijke inrichting en onderhoud van watergangen, op diepte brengen van watergangen en natuurvriendelijk dijkbeheer.

Als er onder jullie zijn die nog meer onderwerpen weten dan horen we dat graag.

In de loop van dit jaar zullen we jullie via de HAK-AL nog wel verder op de hoogte houden van de gang van zaken. Volgens ons kan de polder nog genoeg doen voor het behoud van de flora en fauna in ons prachtige polderdistrict. Wij gaan er in ieder geval voor in het bestuur!

Mede namens Harry van de Warenburg,
Goof den Hartogh, Zoelmond

Voor boven de 14!

Op een wat mistige winterdag was ik al veel te lang binnen gebleven. Toch moest de dagelijkse portie zuurstof hoog nodig worden aangevuld, zodat ik tegen het eind van de middag, eigenlijk te laat op de dag om nog wat kleuren te kunnen onderscheiden, de moed verzamelde en de grijs-vochtige wereld in trok. Weinig of niets werd waargenomen tijdens de wandeling. De lucht boven mij was al te grauw om de ganzen die zo te horen in groten getale over mij heen vlogen, richting zuiden te kunnen onderscheiden. Slechts op het geluid afgaand kon ik hun richting en vermoedelijke soort bepalen. Veel kolganzen. Tegen half zes was ik enigszins verkleumd op de terugweg langs het park en toen werd het aardig.

Duidelijk nam ik een uitstekend bij het licht en de weersomstandigheden passend mistroostig, bijna luguber, oehoe-geluid waar.

Zeker op een kilometer afstand werd het signaal opgevangen en beantwoord door een soortgenoot. Vanuit de verte golfde het geluid door de perfecte wazige stilte aan. De bosuil die nu ineens vlak boven mij klonk herhaalde zijn roep.

Ineens was er een welhaast wulpse kreet vlak naast hem. Even dacht ik aan de roep van een steenuil die misschien zijn territorium zat te verdedigen, maar de kreet was te koket naar mijn zin. Ik bleef doodstil tegen een boomstam aangedrukt staan en keek omhoog. Daar zat hij, op zo'n 2 meter hoogte, smachtend zijn oehoe te herhalen. De blik gericht op een even groot, wat nonchalanter op een tak gezeten, wijfje gericht.

Zogenaamd onaangedaan, maar even zo vrolijk duidelijk verleidelijk, nodigde zij meneer uit met een zwoel "kuurèk". De inleidende cliché's in de trant van "heb ik jou al eens ergens ontmoet of zo", en "gut, ik zou het niet weten", werden uitgewisseld, waarna meneer het uiteindelijk niet meer hield en er met grog geweld toch maar ineens boven op dook.

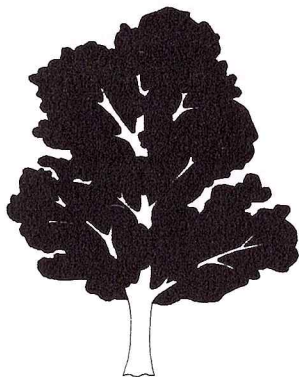
Na enig gevoezel, waarbij ik mijzelf dus, voor het eerst in mijn leven, op voyeurisme betrapte, hield het stel het voor gezien.

Ze doken beiden richting weiland waarbij het wijfje duidelijk waarneembaar de richting koos van de andere oehoe-roep. "Lellebel", dacht ik. Dat wordt een ruige nacht en dat bij zo'n 2 graden onder nul. (Opgetekend zaterdag om 17.30 uur in De Plantage).

Anne Martine Reesink.

Asiel 't Klaphek, jaaronpname 1996

Asiel 't Klaphek

3401 RZ IJsselstein

tel.: 030 6063335

Zwaan	1	Koekoek	1	Roodrug parkiet	1
Gans	3	Tortelduif	17	Bourke parkiet	15
Nijlgans	9	Houtduif	11	Agapornis	23
Brandgans	1	Stadsduif	12	Steenuil	1
Pekingeend	5	Postduif	22	Bosuif	3
Bergeend	4	Sierduif	151	Torenavalk	4
Wilde eend	51	Diamantduif	8	Sperwer	1
Mandarijneend	1	Gierzwaluw	6	Pauw	1
Kwakertje	1	Winterkoninkje	3	Kip/Haan	93
Wintertaling	1	Roodborstje	1	Haas	2
Smient	4	Heggenus	3	Wild konijn	6
Aalscholver	1	Ringmus	1	Konijn	208
Reiger	1	Huismus	14	Cavia	115
Fuut	5	Pimpelmees	1	Degoe	15
Waterhoen	10	Koolmees	2	Rat	20
Meerkoet	10	Putter	6	Syrische hamster	13
Britse Kleine Mantelmeeuw	1	Sijs	3	Dzjoengarse dw.hamster	76
Kapmeeuw	12	Vink	9	Gerbil	41
Zilvermeeuw	2	Groenling	22	Huismuis	1
Scholekster	1	Japanse Rijstvogel	1	Kleurmuis	75
Houtsnip	1	Japans meeuwtje	4	Boeroendoek	1
Bosfazant	1	Zebravink	14	Fret	2
Vlaamse gaai	1	Kanarie	33	Kat	2
Ekster	1	Witwang buul buul	1	Bok	2
Grote bonte specht	1	Roul roul	1	Geit	4
Kauw	4	Chinese Dwergkwartel	8	Chinees hangbuikvarken	4
Spreeuw	8	Californische Kuifkwartel	7	Egel	9
Merel	41	Splendid parkiet	1	Waterschildpad	9
Zanglijster	8	Turquoise parkiet	2	Bijtschildpad	1
Kramsvogel	1	Valkparkiet	9	Vuurbuikpad	2
Koperwiek	2	Grasparkiet	34	Zeer klein jong vogeltje	1

**Totaal opname: 1396
dieren**

Ganzen kijken bij min tien.

Zaterdag tussen kerst en oud en nieuw had een groepje vogelaars afgesproken om de kusten van de Zuidhollandse en Zeeuwse eilanden af te gaan. We hoopten op een gezellige dag en verder op grote groepen ganzen en steltlopers.

Om acht uur 's morgens verzamelden we bij Kars en Annette. De eerste was nu ziek, de tweede weer opgeknapt. Iedereen was goed gewapend tegen de te verwachten koude wind; Annette (nieuwe muts met pluimpje), Gerben (nieuwe handschoenen), Louis (muts met commentaar van Annette, jouw muts is minstens zo belachelijk als die van mij), Ruud (met Tiny-trui), Jouke (met speleo-pak), Paul en ondergetekende (hielden elkaar warm en waren dus de enige twee die het koud hadden).

Met een schitterende zonsopkomst reden we richting Rotterdam, terwijl we uitgebreid werden ingelicht over de problematiek van de kortste dag, de langste korte morgen, enzovoort. Hoe dichterbij ons doel kwamen, hoe meer grote groepen ganzen we zagen vliegen. Het deed ons enthousiasme nog verder groeien.

De eerste kijkplaatsen waren aan de Noordkant van Overflakkee. Daar troffen we wat groepen grauwe gans, brandgans en een enkele Canadese gans. Leuk, maar het kreeg ons de auto nog even niet uit. Dat kwam wel bij een dijk wat verderop. In de ijzige wind konden we een schitterende blauwe kiekendief zien, laag over de slikken jagend. En tussen een grote groep spreeuwen zaten twee paarse strandlopers; *harde* kenmerk is de *vage* tekening (?!).

En verder ging het weer. Soms is het lastig om te communiceren met mensen in de auto achter je. Je kunt wel proberen te kijken waar zij enthousiast naar kijken, of gebaren maken als je zelf iets leuks ziet, maar het gaat niet vlekkeloos. Na een tijdje begrepen we ook dat het veelvuldig gebruik van de claxon door Jouke niet bedoeld was om ons op soorten opmerkzaam te maken (wat ook niet direct een aan te raden methode is), maar werd veroorzaakt door de plaats van de claxon.

Bij de haven van Stellendam hebben we bibberend op de steiger wat middelste en grote zaagbekken, vrouwtje toppereend, een krakeend, wulp, kuifeenden en de altijd leuke dodaarsjes gezien. Ook liepen er drieteenstrandloperjes rond. En met een blik over de dijk richting Kwade hoek kwamen daar de bergeend en de pijlstaart bij. Ook stond daar een groepje kluten te bibberen en omdat wij dat ook deden, werd de rit vervolgd richting Goede Reede. In de ene auto werd met enthousiasme een grote groep ganzen ontdekt; een duidelijk grotere groep dan we tot nu toe hadden waargenomen. Met de nodige stuurmanskunst werd de auto het dijkje afgereden. Maar de inzittenden van de andere auto vonden dat het versterken van de inwendige mens nu prioriteit had. De ganzen konden we daarna wel determineren. Echter, hoe koud het ook is, ganzen *kunnen* vliegen. En na een kop erwtensop in een hotelletje in Goede Reede, bleek dat ook deze grote groep ganzen dat ook gedaan had. Enfin, we

waren weer opgewarmd, hadden gediscussieerd of het op het toilet nu aangenaam warm was of te warm, en konden er weer tegen.

In de voorste auto werd geopperd, dat het boomgaardje waar we langs reden wel eens interessant kon zijn voor houtsnippen. De achterste auto stond bij het bewuste boomgaardje stil: een houtsnip op een meter of 10 afstand van de weg! Even later stonden twee auto's met enthousiaste vogelaars te genieten van een houtsnip, die steeds rustiger werd en zelfs ging fourageren. Jouke liet de claxon weer eens horen en maakte vervolgens een serie dia's. Dat werd de houtsnip iets te veel, maar wat hadden we hem mooi kunnen bekijken!

Onze vogeltocht werd vervolgd in de richting van de Brouwersdam. Door de kou was mijn enthousiasme om de auto uit te komen iets gedaald, maar ook ik heb nog genoten van de grote groepen zee-eenden, waaronder ook de grote zee-eend, en de eidereenden bij het inlaatpunt en niet te vergeten de roodkeelduikers.

Voor een aantal van ons was de grote burgemeester een nieuwe soort. Toch zit deze al dertien winters in het Grevelingenmeer bij de Brouwersdam en moest met wat speurwerk toch toegevoegd kunnen worden aan de waarnemingslijsten. Tenslotte was het Ruud al gelukt om hem bij drie bezoeken aan deze dam ook drie keer waar te nemen. En inderdaad, tussen een groepje meeuwen zwom een opvallend witte: de grote burgemeester. Helaas bleef het ook bij zwemmen, terwijl hij juist vliegend nog opvallender wit en nog mooier is. Maar er was weer een vogelwens vervuld. Eigenlijk was dat ook onze laatste vogelwens voor die dag. In Ouddorp werd de wens naar warme chocolademelk nog vervuld en werd ook gezegd, dat we zo iets natuurlijk veel vaker moeten doen. Een geslaagde dag in alle opzichten. Reden om tevreden claxonerend huiswaarts te keren...

Ellen Geleedst

Aantal voorspelde soorten door Louis: 75

Waargenomen soorten (totaal 76):

Roodkeelduiker	Brilduiker	Kleine mantelmeeuw
Dodaars	Nonnetje	Zilvermeeuw
Fuut	Middelste zaagbek	Grote burgemeester
Aalscholver	Grote zaagbek	Grote mantelmeeuw
Blauwe reiger	Blauwe kiekendief	Holenduif
Knobbelzwaan	Sperwer	Houtduif
Kleine zwaan	Buizerd	Turkse tortel
Wilde zwaan	Torenvalk	Kanoet
Rietgans	Fazant	Veldleeuwerik
Kolgans	Waterhoen	Graspieper
Grauwe gans	Meerkoet	Heggenus
Canadese gans	Scholekster	Roodborst
Brandgans	Kluut	Merel
Rotgans	Goudplevier	Koperwiek
Bergeend	Drieteenstrandloper	Pimpelmees
Smient	Paarse strandloper	Koolmees
Krakeend	Bonte strandloper	Ekster
Wintertaling	Watersnip	Kauw
Wilde eend	Houtsnip	Roek
Pijlstaart	Rosse grutto	Zwarte kraai
Tafeleend	Wulp	Spreeuw
Kuifeend	Tureluur	Huisemus
Toppereend	Steenloper	Vink
Eidereend	Kokmeeuw	Groenling
Zwarte zee-eend	Stormmeeuw	Kneu
Grote zee-eend		

Toppereend

't Benne barre tijden

6° onder nul. Het ijzige zonnetje tegen een koel grijze nevelige lucht doet mij besluiten het erop te wagen. Met een muts tot aan de wenkbrauwen getrokken en een sjaal tot over het puntje van mijn neus gewikkeld, als een Michelin-mannetje aangekleed hompel ik de kou in.

Het zonnetje houdt het, na me enkele straten te hebben aangemoedigd, voor gezien en laat slechts een loodgrijze lucht achter. Maar goed, ik ben nu al op pad dus struin ik maar door.

Een valk heeft zijn dagelijkse zoektocht naar proviand ingezet en zweeft biddend in de lucht. Een minder gelovige kraai verkiest de oppositie en valt hem vanaf de linkervleugel aan. Met scha en schande wijs geworden kiest het bruin-grijze rovertje het hazepad en verlegt zijn territorium zo'n 500 meter. De kraai heeft zijn zin weer gekregen.

Een reiger staat koukleumend in een minuscuul plasje, wat nog door de vrieskou is gespaard gebleven. Maar of hij er iets aan zal hebben is ten eerste de vraag.

Ik houd er stevig de pas in, want stilstaan voelt, met de kille oostenwind, niet echt lekker aan.

Voor ik het weet ben ik dan ook al bij de afgraving beland.

Enkele kramsvogels vliegen tsjaktsjakkend voor mij weg bij de meidoornbosjes, waar ze nog wat bessen tot zich hadden genomen.

Verderop strekt zich mistroostig de grijze ijsvlakte van de afgraving voor me uit. Op de vlakte zijn enorme donkere vlekken ontstaan die bij nadere bestudering worden gevormd door de uitwerpselen van duizenden vogels die hier enkele dagen geleden, bij de toen nog openliggende stroken water, hun heil zochten.

Nu wandelen er slechts een paar kraaien met houderige bewegingen over het ijs. Een aantal van hen hebben zich ontfermd over een of ander kadaver dat ze vrolijk uit elkaar zitten te plukken. Opruimerige types!

Links naast het pad ligt hun volgende klus. Een meerkoet heeft niet meer de kracht gehad om verder te gaan.

De andere meerkoeten zal het een zorg zijn. Ze rommelen rustig rond hun dode makker in het gras, op zoek naar iets eetbaars. Verderop ontdek ik nog een paar levenloze zwarte bultjes. De felle diertjes bleken niet te zijn opgewassen tegen deze barre winterse omstandigheden.

De boer hoeft geen vogelverschrikker te maken of een dode kraai aan een paaltje te binden om andere vogels af te schrikken. Dat doen de diertjes nu geheel vrijwillig.

In het gaas aan de bovenste draad is een meerkoet met z'n poot blijven haken. Hij bungelt er nu stijf bevroren wapperend in de wind.

Een luguber gezicht. Het zijn barre tijden. De elfstedentocht is deze week verreden, gezelligheid, sfeertje, jubelstemming alom. Het weerbericht geeft hoop op dooi. Jammer, weg alle ijspret.

Ik ken enkele wezens die de warmte met blijdschap zullen begroeten.

Anne Martine Reesink

EXCURSIE- EN ACTIVITEITENPROGRAMMA

**** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" ****

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 14 februari 1997	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 15 februari 1997	09.00 uur	Activiteit Nestkastenwerkgroep
maandag 17 februari 1997	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
zaterdag 22 februari 1997	09.00 uur	Knotten o.l.v. Knotwerkgroep
vrijdag 28 februari 1997	20.00 uur	Dia-avond
vrijdag 7 maart 1997	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 8 maart 1997	08.00 uur 09.00 uur	Zoogdiereninventarisatie Reserve knotdag
vrijdag 14 maart 1997	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 15 maart 1997	09.00 uur	Nestkastencontrôle o.l.v. Nestkastenwerkgroep
maandag 17 maart 1997	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
woensdag 19 maart 1997		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL APRIL 1997
vrijdag 21 maart 1997	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
woensdag 26 maart 1997	20.00 uur	Thema-/dia-avond
vrijdag 4 april 1997	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 5 april 1997	09.00 uur	Activiteit Nestkastenwerkgroep
maandag 7 april 1997	20.00 uur	Bijeenkomst werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 11 april 1997	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdgroep
zaterdag 12 april 1997	07.30 uur	Zoogdiereninventarisatie
vrijdag 18 april 1997	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
maandag 21 april 1997	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
vrijdag 25 april 1997	20.00 uur	Dia-avond
zaterdag 26 april 1997	09.00-12.00 uur	Ochtendexcursie Oranjetipjes kijken o.l.v. Annette van Berkel
woensdag 30 april 1997	08.00 uur	Vogelfietsexcursie naar Nieuwe Zuiderlingedijk

